

EU ยกกระดับมาตรการ SPS คุ่มเข้มสารตกค้างสินค้าเกษตร เวียดนามเร่งปรับระบบการผลิตเพื่อรักษาการเข้าถึงตลาด

1. เนื้อข่าว

ผู้ประกอบการส่งออกสินค้าเกษตรของเวียดนามเตรียมรับมือการยกระดับมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phytosanitary Measures: SPS) ของสหภาพยุโรป (EU) ซึ่งมีแนวโน้มเข้มงวดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะข้อกำหนดด้านความปลอดภัยอาหารและค่าปริมาณสารตกค้างสูงสุดที่ยอมรับได้ (Maximum Residue Limits: MRLs) ส่งผลให้การปฏิบัติตามมาตรฐาน SPS กลายเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการรักษาการเข้าถึงตลาดและขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรเวียดนาม ทั้งนี้ ผู้ส่งออกจำเป็นต้องเร่งปรับกระบวนการผลิตและระบบควบคุมคุณภาพตั้งแต่ต้นทาง ตลอดจนติดตามข้อกำหนดเฉพาะของแต่ละตลาดอย่างใกล้ชิด เนื่องจากมาตรฐานและระดับค่าปริมาณสารตกค้างอาจแตกต่างกันทั้งระหว่างประเทศและระหว่างสินค้าเกษตรแต่ละประเภท

ตามข้อมูลของสำนักงานมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชแห่งเวียดนาม (Vietnam SPS Office) สหภาพยุโรปอยู่ระหว่างการจัดทำกฎระเบียบเพื่อปรับปรุงและยกระดับค่าปริมาณสารตกค้างสูงสุดของสารออกฤทธิ์ในวัตถุอันตรายทางการเกษตร (Pesticide Active Ingredients) จำนวน 8 รายการ โดยคาดว่าจะประกาศกฎระเบียบดังกล่าวในเดือนมีนาคม 2570 และมีผลบังคับใช้ภายหลังจากนั้น 6 เดือน ทั้งนี้ สหภาพยุโรปมีแนวทางกำหนดระยะเวลาเปลี่ยนผ่านเพื่อเปิดโอกาสให้ประเทศผู้ส่งออกสามารถปรับปรุงกระบวนการผลิตให้สอดคล้องกับข้อกำหนดใหม่ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าเกษตร เนื่องจากข้อเสนอในการปรับลดค่าปริมาณสารตกค้างบางรายการอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ตัวอย่างเช่น เวียดนามกำหนดค่าปริมาณสารตกค้างสูงสุดของสารออกฤทธิ์โปรฟีนอโฟส (Profenofos) ในมะเขือเทศไว้ที่ 10 ส่วนในล้านส่วน (Parts Per Million: ppm) ขณะที่สหภาพยุโรปเสนอให้ลดลงเหลือเพียง 0.01–0.05 ppm ขณะที่ผลไม้ตระกูลส้มบางชนิดและสตอร์เบอร์รี่อาจมีค่าปริมาณสารตกค้างสูงสุดอยู่ที่ประมาณ 0.01 ppm ดังนั้น ผู้ผลิตจึงจำเป็นต้องควบคุมการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรอย่างเคร่งครัด

รวมถึงปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การใช้สารกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องตั้งแต่ระดับแปลงเพาะปลูก เพื่อให้สามารถรักษาคุณภาพสินค้าและสิทธิในการเข้าถึงตลาดสหภาพยุโรปได้อย่างต่อเนื่อง

สำหรับสารออกฤทธิ์ทั้ง 8 รายการที่อยู่ระหว่างการทบทวน พบว่าบางรายการได้ถูกห้ามใช้ในเวียดนามแล้ว และไม่พบการตรวจพบสารดังกล่าวในสินค้าส่งออกของเวียดนามโดยสหภาพยุโรป ขณะที่บางรายการยังได้รับอนุญาตให้ใช้ภายในประเทศ จึงจำเป็นต้องมีระบบติดตามและควบคุมอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากสารตกค้างเกินค่าที่กำหนด ทั้งนี้ ภายใต้ระบบควบคุมการนำเข้าของสหภาพยุโรปในปัจจุบัน สินค้าพืชจากเวียดนาม 4 รายการ ได้แก่ ทุเรียน แก้วมังกร กระเจี๊ยบเขียว และพริก ยังคงอยู่ภายใต้มาตรการตรวจสอบที่เพิ่มขึ้น (Increased Border Controls) โดยกำหนดอัตราการตรวจสอบทุเรียนที่ร้อยละ 20 แก้วมังกรร้อยละ 30 และกระเจี๊ยบเขียวกับพริกร้อยละ 50 พร้อมกำหนดให้สินค้านี้ต้องมีใบรับรองผลการวิเคราะห์สารตกค้างของวัตถุอันตรายทางการเกษตร (Pesticide Residue Analysis Certificate) ประกอบการนำเข้า ทั้งนี้ จากเดิมที่เวียดนามมีสินค้าเกษตรอยู่ภายใต้มาตรการควบคุมที่เข้มงวดขึ้นจำนวน 7 รายการ การยกระดับระบบควบคุมและการกำกับดูแลภายในประเทศช่วยลดจำนวนสินค้านี้ลงเหลือ 4 รายการ สะท้อนให้เห็นว่าการควบคุมคุณภาพตั้งแต่ต้นทางมีส่วนสำคัญต่อการลดระดับความเสี่ยงและการผ่อนคลายมาตรการตรวจสอบ ณ ด่านนำเข้า

ในประเด็นดังกล่าว นาย Ngo Xuan Nam รองหัวหน้าสำนักงานมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชแห่งเวียดนาม ระบุว่า สหภาพยุโรปใช้การประเมินความเสี่ยงเป็นพื้นฐานในการกำหนดความถี่และระดับความเข้มงวดของการตรวจสอบ หากผู้ส่งออกสามารถรักษาระบบควบคุมสารตกค้างให้มีประสิทธิภาพและไม่พบการฝ่าฝืนข้อกำหนดอย่างต่อเนื่อง อัตราการตรวจสอบอาจได้รับการพิจารณาลดลงทุก 6 เดือน ในทางกลับกัน หากพบการฝ่าฝืนซ้ำอาจนำไปสู่การเพิ่มความถี่หรือยกระดับการตรวจสอบ ดังนั้น ผู้ส่งออกจึงควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการความเสี่ยงตั้งแต่ต้นทาง และจัดให้มีกลไกตรวจสอบย้อนกลับตลอดห่วงโซ่อุปทาน โดยในการประชุมกับคณะกรรมการการยุโรปด้านสุขภาพและความปลอดภัยอาหาร (Directorate-General for Health and Food Safety: DG SANTE) เมื่อเดือนพฤษภาคม 2569 สำนักงานมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชแห่งเวียดนามได้เสนอให้พิจารณาลดความถี่ในการตรวจสอบแก้วมังกรเนื่องจากในช่วงครึ่งแรกของปี 2569 ไม่พบสินค้าจากเวียดนามที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด ซึ่งสะท้อนว่าผลการปฏิบัติตามมาตรฐานและประวัติด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบมีผลโดยตรงต่อระดับการควบคุมสินค้านำเข้า

นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของเวียดนามเห็นว่า การปฏิบัติตามมาตรการ SPS ควรถูกนำมาใช้เป็นกลไกในการยกระดับธรรมาภิบาลภาคเกษตร (Agricultural Governance) และการสร้างมาตรฐานกระบวนการผลิตมากกว่าการมองว่าเป็นเพียงข้อกำหนดบังคับสำหรับการนำเข้า โดยนาง Ho Truc Thanh รองผู้อำนวยการกรมเกษตรและสิ่งแวดล้อมนครโฮจิมินห์ (Department of Agriculture and Environment of Ho Chi Minh City) เห็นว่า มาตรการ SPS เป็นโอกาสในการยกระดับระบบกำกับดูแลการผลิตและสร้างความน่าเชื่อถือในระดับสากลให้แก่สินค้าเกษตรเวียดนาม ขณะที่นาง Dao Thu Vinh กรรมการบริหารของบริษัท CropLife Vietnam เน้นว่า การบริหารจัดการการปฏิบัติตามข้อกำหนดควรเริ่มตั้งแต่ระดับฟาร์ม เนื่องจากต้นทุนในการป้องกันปัญหามีต่ำกว่าต้นทุนในการแก้ไขเมื่อสินค้าถูกตรวจพบความผิดปกติ ณ ด่านนำเข้าอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น การควบคุมการใช้สารกำจัดศัตรูพืช การบันทึกข้อมูลการผลิต การตรวจวิเคราะห์สารตกค้าง และการจัดทำเอกสารรับรอง จึงควรดำเนินการอย่างเป็นระบบตั้งแต่ต้นทาง

ขณะเดียวกัน แนวโน้มการค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศกำลังเปลี่ยนจากการมุ่งเน้นเฉพาะคุณภาพสินค้าและมาตรการ SPS แบบดั้งเดิม ไปสู่ระบบที่ให้ความสำคัญกับความโปร่งใสของข้อมูล การตรวจสอบย้อนกลับตลอดห่วงโซ่มูลค่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และความยั่งยืนมากขึ้น นาย Ngô Hồng Phong อธิบดีกรมคุณภาพ การแปรรูป และการพัฒนาตลาด (Department of Quality, Processing and Market Development) และหัวหน้าสำนักงานมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชแห่งเวียดนาม ระบุว่า การปฏิบัติตามข้อกำหนด SPS จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการรักษาความสามารถในการเข้าถึงตลาดและการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร โดยเฉพาะภายใต้ความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปกับเวียดนาม (EU-Vietnam Free Trade Agreement: EVFTA) และความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหราชอาณาจักรกับเวียดนาม (UK-Vietnam Free Trade Agreement: UKVFTA) ซึ่งผู้ส่งออกจำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรควบคู่กับการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านสารตกค้าง การตรวจสอบย้อนกลับ และความยั่งยืนที่มีความเข้มงวดมากขึ้น

สหภาพยุโรปและสหราชอาณาจักรยังคงเป็นตลาดส่งออกสำคัญของเวียดนามในสาขาเกษตร ป่าไม้ และประมง โดยในปี 2568 เวียดนามส่งออกสินค้าในกลุ่มดังกล่าวไปยังสหภาพยุโรปมูลค่าประมาณ 9,280 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นประมาณร้อยละ 13 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตร ป่าไม้ และประมงทั้งหมด และเป็นตลาดส่งออกอันดับ 3 รองจากจีนและสหรัฐอเมริกา ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงของกฎระเบียบ SPS ของสหภาพยุโรปและสหราชอาณาจักรจึงมีนัยสำคัญต่อเสถียรภาพของการส่งออกสินค้าเกษตรเวียดนาม โดยผู้ประกอบการที่ไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อข้อกำหนดใหม่หรือไม่สามารถจัดทำเอกสารหลักฐานได้ครบถ้วน ตลอดจนกระบวนการผลิต การแปรรูป และการส่งออก อาจเผชิญความเสี่ยงต่อการถูกเพิ่มระดับการตรวจสอบ การกักกันสินค้า การชะลอการนำเข้า หรือการสูญเสียการเข้าถึงตลาด

นอกจากความแตกต่างระหว่างสหภาพยุโรปกับสหราชอาณาจักรแล้ว แนวโน้มความแตกต่างของมาตรการ SPS ยังปรากฏภายในสหภาพยุโรปเอง โดยเดิมมาตรการ SPS ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นมาตรฐานร่วมกันในประเทศสมาชิกทั้ง 27 ประเทศ แต่ปัจจุบันบางประเทศเริ่มกำหนดข้อกำหนดภายในประเทศที่เข้มงวดกว่ามาตรฐานระดับสหภาพยุโรป เช่น เยอรมนี ซึ่งมีมาตรการ SPS บางประการที่สูงกว่าข้อกำหนดของสหภาพยุโรปโดยรวม ส่งผลให้สินค้าที่ผ่านข้อกำหนดของสหภาพยุโรปอาจไม่สามารถหมุนเวียนได้โดยเสรีในทุกประเทศสมาชิก สำนักงานมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชแห่งเวียดนามจึงได้หารือประเด็นดังกล่าวกับฝ่ายสหภาพยุโรป ผ่านการประชุมคณะกรรมการ SPS ทวิภาคี (Bilateral SPS Committee Meetings) ทั้งนี้ ความแตกต่างของกฎระเบียบระหว่างประเทศหรือระหว่างตลาดถือเป็นลักษณะปกติของระบบการค้าระหว่างประเทศ แต่ผู้ส่งออกจำเป็นต้องติดตามและประเมินข้อกำหนดเฉพาะของตลาดปลายทางอย่างสม่ำเสมอ และปรับกระบวนการผลิต และการจัดการห่วงโซ่อุปทานให้สอดคล้องกับมาตรฐานของแต่ละตลาด

การยกระดับมาตรการ SPS และการที่ข้อกำหนดของแต่ละตลาดมีแนวโน้มแตกต่างกันมากขึ้น ทำให้การปฏิบัติตามกฎระเบียบกลายเป็นองค์ประกอบเชิงยุทธศาสตร์ของการส่งออกสินค้าเกษตรเวียดนาม มิใช่เพียงขั้นตอนทางเทคนิคหรือเงื่อนไข ณ ด่านนำเข้าเท่านั้น ผู้ประกอบการจึงควรปรับเปลี่ยนจากการแก้ไขปัญหาเมื่อสินค้าไม่ผ่านการตรวจสอบไปสู่การบริหารจัดการเชิงป้องกันตั้งแต่ต้นทาง โดยจัดทำระบบควบคุมการผลิต การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร การตรวจวิเคราะห์สารตกค้าง การตรวจสอบย้อนกลับ และการจัดเก็บข้อมูล

อย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งติดตามการเปลี่ยนแปลงของกฎระเบียบเป็นรายตลาด เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขัน ลดความเสี่ยงจากการหยุดชะงักของการส่งออก และเสริมสร้างความยั่งยืนของภาคเกษตรเวียดนามในระยะยาว (แหล่งที่มา <https://vietnamnews.vn/> ฉบับวันที่ 15 สิงหาคม 2569)

2. วิเคราะห์ผลกระทบ

การยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหารของสหภาพยุโรป (EU) กำลังส่งผลโดยตรงต่อทิศทางการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารของเวียดนาม โดยเฉพาะภายใต้บริบทที่ความตกลงการค้าเสรี (FTA) รุ่นใหม่เปิดโอกาสให้สินค้าเวียดนามเข้าสู่ตลาดต่างประเทศได้มากขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็มีข้อกำหนดที่เข้มงวดขึ้นทั้งด้านความปลอดภัยอาหาร มาตรการกักกันและตรวจสอบสินค้า การตรวจสอบย้อนกลับ การติดฉลาก และการควบคุมคุณภาพตลอดห่วงโซ่อุปทาน ส่งผลให้การปฏิบัติตามมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS) เปลี่ยนจากข้อกำหนดทางเทคนิคในการส่งออกไปสู่เงื่อนไขเชิงยุทธศาสตร์ในการรักษาการเข้าถึงตลาด และเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตรเวียดนาม โดยเฉพาะความตกลงการค้าเสรีระหว่างเวียดนามกับสหภาพยุโรป (EVFTA) และความตกลงการค้าเสรีระหว่างเวียดนามกับสหราชอาณาจักร (UKVFTA) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขยายตลาดสินค้าเกษตร อย่างไรก็ตาม สิทธิประโยชน์ทางภาษีศุลกากรภายใต้ FTA เพียงอย่างเดียวไม่สามารถรับประกันความสำเร็จของผู้ส่งออกได้ เนื่องจากผู้ประกอบการยังต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านสารตกค้าง สุขอนามัยพืช การตรวจสอบย้อนกลับ และมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ กฎระเบียบว่าด้วยสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการตัดไม้ทำลายป่าของสหภาพยุโรป (EU Deforestation Regulation: EUDR) ซึ่งทำให้การติดตามกฎระเบียบและการวางแผนการผลิตล่วงหน้ามีความสำคัญเพิ่มขึ้น

สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนจากแนวโน้มการแจ้งเตือนด้าน SPS ที่เพิ่มขึ้น โดยสำนักงานมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชแห่งเวียดนาม ระบุว่า ในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2569 สหภาพยุโรปออกประกาศแจ้งเตือนด้าน SPS จำนวน 74 ฉบับ เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2568 ขณะที่สหราชอาณาจักรออกประกาศแจ้งเตือน 15 ฉบับ เทียบกับ 22 ฉบับตลอดปี 2568 และในระดับโลก ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) จำนวน 166 ประเทศ ได้ออกประกาศแจ้งเตือนด้าน SPS รวม 601 ฉบับในช่วงครึ่งแรกของปี 2569 สถิติดังกล่าวสะท้อนว่า มาตรการ SPS กำลังมีบทบาทเพิ่มขึ้นในฐานะเครื่องมือกำกับดูแลด้านความปลอดภัยและคุณภาพสินค้าในระบบการค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศ ขณะที่ผู้ส่งออกจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนจากการบริหารจัดการแบบตอบสนองเมื่อเกิดปัญหาไปสู่การบริหารจัดการเชิงป้องกันตั้งแต่ต้นทางเพื่อจำกัดความเสี่ยงจากการกักกันสินค้า การตรวจสอบเพิ่มเติม หรือการปฏิเสธการนำเข้า ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อต้นทุน ระยะเวลาขนส่ง และความน่าเชื่อถือของผู้ส่งออก

ประเด็นที่สร้างแรงกดดันต่อภาคการผลิตมากที่สุดประการหนึ่ง คือ การปรับลดค่าปริมาณสารตกค้างสูงสุดที่ยอมรับได้ (MRLs) ของสารออกฤทธิ์ในผลิตภัณฑ์ป้องกันและกำจัดศัตรูพืช (Pesticide Active Ingredients) โดยสหภาพยุโรปมีแนวโน้มกำหนดค่า MRL สำหรับสารบางรายการในระดับต่ำเพียง 0.01–0.05 ส่วนในล้านส่วน (ppm) ส่งผลให้เกษตรกรและผู้ประกอบการต้องควบคุมการใช้สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างเคร่งครัดตั้งแต่ขั้นตอนเพาะปลูก รวมถึงควบคุมอัตราและวิธีการใช้สาร ระยะเวลาก่อนการเก็บเกี่ยว (Pre-Harvest Interval: PHI) ตลอดจนดำเนินการตรวจวิเคราะห์สารตกค้างก่อนการส่งออก ขณะเดียวกัน สารออกฤทธิ์บางชนิด เช่น endosulfan ซึ่งเวียดนามได้ห้ามใช้แล้ว ยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวด

ของสหภาพยุโรป และสารออกฤทธิ์อื่น ๆ ยังคงได้รับการทบทวนและปรับปรุงข้อกำหนดอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผลกระทบจึงไม่ได้จำกัดเฉพาะผู้ส่งออก แต่ครอบคลุมเกษตรกร โรงคัดบรรจุ โรงงานแปรรูป และผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ตลอดห่วงโซ่อุปทาน หากระบบควบคุมคุณภาพตั้งแต่ต้นทางไม่มีประสิทธิภาพ ความเสี่ยงที่สินค้าจะถูกตรวจพบสารตกค้างเกินค่ากำหนด ถูกกักกัน หรือต้องผ่านการตรวจสอบเพิ่มเติม ณ ด่านนำเข้าจะเพิ่มสูงขึ้น และอาจนำไปสู่ต้นทุนการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกจากการกำหนดมาตรฐานด้านสารตกค้างที่เข้มงวดขึ้นแล้ว สหภาพยุโรปยังคงใช้มาตรการควบคุมการนำเข้าในระดับสูงกับสินค้าเกษตรบางประเภทของเวียดนาม โดยในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2569 กำหนดอัตราการตรวจสอบกระเจี๊ยบเขียวและพริกที่ร้อยละ 50 แก้วมังกรร้อยละ 30 และทุเรียนสดหรือแช่เย็นร้อยละ 20 ขณะเดียวกัน ข้อกำหนดด้านสุขอนามัยพืช (Phytosanitary Requirements) ยังคงมีความเข้มงวด โดยผลไม้มากถึง 5 ชนิด ได้แก่ สับปะรด มะพร้าว ทุเรียน ถั่วลิสง และอินทผลัม ที่ได้รับยกเว้นการแสดงใบรับรองสุขอนามัยพืช (Phytosanitary Certificate) ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด สถานการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้ส่งออกจำเป็นต้องยกระดับการจัดเตรียมเอกสารประกอบการส่งออก ระบบควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบย้อนกลับให้ครบถ้วนก่อนนำสินค้าออกจากประเทศ ทั้งนี้ การปฏิบัติตามข้อกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพสามารถช่วยลดความเสี่ยงและประวัติการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Non-Compliance Record) ซึ่งมีส่วนต่อการพิจารณาระดับความถี่ในการตรวจสอบของประเทศปลายทาง ขณะเดียวกัน ความแตกต่างของมาตรการระหว่างสหภาพยุโรป สหราชอาณาจักร และประเทศสมาชิก EU บางประเทศ ยิ่งทำให้ผู้ประกอบการต้องติดตามข้อกำหนดเป็นรายตลาดและไม่สามารถใช้มาตรฐานเดียวกันกับสินค้าทุกตลาดได้โดยอัตโนมัติ

แม้มาตรการ SPS ที่เข้มงวดขึ้นจะเพิ่มต้นทุนการผลิต การตรวจวิเคราะห์ การรับรอง และการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานในระยะสั้น โดยเฉพาะสำหรับเกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อย แต่ในระยะยาวมาตรการดังกล่าวสามารถเป็นแรงผลักดันให้เวียดนามยกระดับโครงสร้างภาคเกษตรจากการผลิตที่มุ่งเน้นปริมาณไปสู่การผลิตที่มุ่งเน้นคุณภาพ มาตรฐาน และมูลค่าเพิ่มมากขึ้น โดยการจัดทำระบบควบคุมคุณภาพตั้งแต่ระดับฟาร์ม การพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อจัดเก็บและแลกเปลี่ยนข้อมูลการผลิต ตลอดจนการพัฒนาระบบบริหารความเสี่ยงตลอดห่วงโซ่อุปทาน จะช่วยลดโอกาสที่สินค้าถูกปฏิเสธหรือส่งกลับ ลดความเสียหายจากการหยุดชะงักของกระบวนการส่งออก และเพิ่มความน่าเชื่อถือของสินค้าเกษตรเวียดนามในตลาดโลก ดังนั้น ภาครัฐและภาคเอกชนควรเร่งพัฒนาระบบกำกับดูแลและโครงสร้างพื้นฐานด้านมาตรฐานให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า พร้อมส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้ประโยชน์จาก FTA ควบคู่กับการยกระดับมาตรฐานการผลิต เพื่อเปลี่ยนข้อจำกัดด้าน SPS ให้เป็นปัจจัยสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การขยายตลาด และการเติบโตอย่างยั่งยืนของภาคเกษตรเวียดนามในระยะยาว

3. นำเสนอโอกาส/แนวทาง

การยกระดับมาตรการ SPS ของสหภาพยุโรปมีแนวโน้มเพิ่มต้นทุนและความซับซ้อนในการส่งออกสินค้าเกษตร โดยเฉพาะด้านการตรวจวิเคราะห์สารตกค้าง การรับรองมาตรฐาน การตรวจสอบย้อนกลับ และการจัดทำเอกสาร อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้ประกอบการไทยที่ส่งออกไปสหภาพยุโรปโดยตรง ควรเร่งพัฒนาระบบบริหารจัดการการปฏิบัติตามข้อกำหนดเชิงป้องกัน ตั้งแต่ระดับแหล่งผลิต ควบคุมการใช้สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชให้สอดคล้องกับ MRLs ของตลาดปลายทาง และติดตามการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบเป็นรายสินค้าและรายตลาด ขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจในเวียดนามควรให้ความสำคัญกับการตรวจสอบมาตรฐาน

ของวัตถุดิบและคู่ค้า เนื่องจากมาตรการ SPS ที่เข้มงวดขึ้นอาจเพิ่มต้นทุนและระยะเวลาในการนำเข้า-ส่งออก รวมถึงความเสี่ยงจากการกักกันหรือปฏิเสธสินค้า

การที่ผู้ส่งออกเวียดนามต้องปรับตัวต่อมาตรฐาน SPS ที่สูงขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการไทย ขยายการค้าและการลงทุนในสินค้าและบริการที่สนับสนุนการยกระดับมาตรฐานการผลิต อาทิ เทคโนโลยีตรวจวิเคราะห์สารตกค้าง ห้องปฏิบัติการและระบบรับรองมาตรฐาน ระบบตรวจสอบย้อนกลับดิจิทัล เทคโนโลยีการเกษตรแม่นยำ (Precision Agriculture) บรรจุภัณฑ์ที่รองรับการตรวจสอบย้อนกลับ ตลอดจน บริการด้านมาตรฐานและการบริหารห่วงโซ่อุปทาน นอกจากนี้ ผู้ประกอบการไทยที่มีฐานการผลิตหรือเครือข่ายคู่ค้า ในเวียดนามสามารถใช้ประโยชน์จากการยกระดับมาตรฐานดังกล่าวเพื่อพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูปและสินค้า เกษตรมูลค่าเพิ่มสำหรับตลาด EU และตลาดที่มีมาตรฐานสูง โดยเน้นการควบคุมคุณภาพตั้งแต่ต้นทางและ การจัดเก็บข้อมูลตลอดห่วงโซ่อุปทาน

ผู้ประกอบการไทยควรใช้มาตรการ SPS เป็นทั้งข้อกำหนดด้านการค้าและปัจจัยสร้างความแตกต่าง ทางการแข่งขัน โดยจัดทำฐานข้อมูล MRLs และข้อกำหนด SPS ของตลาดเป้าหมาย พัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับ และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างเกษตรกร ผู้รวบรวม โรงคัดบรรจุ ผู้แปรรูป และผู้ส่งออก และกำหนดมาตรฐานวัตถุดิบที่สูงกว่าขั้นต่ำของตลาดปลายทางเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ทั้งนี้ การมีระบบควบคุมและหลักฐานการปฏิบัติตามมาตรฐานที่น่าเชื่อถือจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการค้า ลดต้นทุน จากการตรวจสอบซ้ำ และเพิ่มโอกาสในการเป็นคู่ค้าในห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรคุณภาพสูงของเวียดนามและ ตลาดสหภาพยุโรปในระยะยาว